

SIVILOMBUDET

HALDEN FENGSEL
Postboks 694
4302 SANDNES

Vår referanse
2023/2890

Deres referanse

Vår saksbehandler
Mette Jansen Wannerstedt

Dato
09.04.2025

Sivilombudets avsluttende tilbakemelding på Halden fengsels oppfølging etter besøk oktober 2023

Vi viser til dialog med Halden fengsel i forbindelse med oppfølgingen av Sivilombudets besøk til fengselet i oktober 2023. I brev av 1. oktober 2024 ga fengselet tilbakemelding på sin oppfølging av Sivilombudets funn og anbefalinger i besøksrapport av 22. mai 2024.

I vårt tilsvaer 27. november 2024 ba vi fengselet om ytterligere informasjon om oppfølgingen av åtte anbefalinger. Dette besvarer fengselet i brev datert 4. mars 2025.

Vi understreker viktigheten av at innsatte som ber om det får tilgang til rapporten, den påfølgende oppfølgingen fra fengslene og våre svar til fengselet fortløpende dersom de ber om det. Dialog mellom innsatte og fengselet vil kunne bidra til en god og effektiv oppfølging.

Status i arbeidet med å øke antall arbeidsplasser i fengselet

Vi ba om en redegjørelse for status i fengselets arbeid med å øke antallet plasser i arbeidsdriften. Fengselet oppgir at de per januar 2025 har økt kapasiteten i arbeidsdriften og med aktiviteter i avdelingene fra 194 til 216 (218 i mnd. mai-aug.). Ti av plassene er knyttet til skole, åtte av plassene er aktivisering i regi av aktiviserings- og isolasjonsteam, de siste fire plassene er i kjøkken, vaskeri og renhold.

Fengselet gjør også rede for antall program gjennomført i 2024, og oppgir at midler til programgjennomføring bevilges i mars/april og at det derfor gjennomføres flest programmer i 2. og 3. tertial.

Fengselet understreker at hovedutfordringen deres når det gjelder aktivisering ikke er kapasiteten, men de økonomiske rammene, som blant annet gjør at de ikke får dekket opp alt fravær i forbindelse med ferieavvikling, sykdom, avspaseringer og kurs. De oppgir også at de har utviklet et intranett, som blant annet brukes til å registrere innsatte som ikke får aktivisering dersom verksteder stenges på grunn av fravær.

Tilrettelegging for at innsatte kan ta høyere utdanning

Fengselet oppgir at de har definert hva som skal til for å kunne starte opp med et studieopptak fra høsten 2025, og jobber mot en realisering av dette. De skal etablere et

tilbud med 6 plasser. Fengselet gjør rede for rammene for tilbudet, som handler om omfang, type studier, administrative/faglige ressurser og tilsyn, tekniske løsninger og sikkerhet.

Sikre minst en time opphold utendørs daglig, i dagslys og med beskyttelse mot nedbør

Vi merker oss at rasteplassbord med tak er produsert og skal settes ut i to av luftegårdene når bakken er frostfri. Fengselet oppgir at de må gjøre en risikovurdering når det gjelder luftegården til avdeling A. Sivilombudet forutsetter at fengselet finner en løsning som gjør at det blir lagt til rette for beskyttelse mot nedbør i alle luftegårder.

Når det gjelder muligheten for minst en time opphold utendørs daglig, ba vi om en klargjøring fra fengselet på hvordan alle innsatte, inkludert de som er isolert, bør gi mulighet for minst en time opphold utendørs daglig.

Fengselet oppgir at de innsatte fortsatt må velge hvor mye de ønsker å være ute eller trene de to dagene i uken tid i friluft gjennomføre på det såkalte K-bygget. Den samlede tiden til disse to aktivitetene er en time. Selv om vi merker oss at fengselet har anskaffet og montert «tufteparker» i luftegårdene til avdeling B og C som er supplement til treningsmulighetene på K-bygg, understreker vi at det fortsatt er slik at de innsatte innenfor en time må prioritere hva de skal gjøre, noe som kan begrense tiden innsatte har mulighet til å være ute i friluft.

Styrke innsattes mulighet til kontakt med omverden

Vi ba om å få oversendt fengselets evaluering av prøveordningen med 42 minutter ringetid til alle innsatte. Fengselet oppgir at de vil videreføre ordningen i nye seks måneder, for så å ta en ny evaluering. De understreker at det per nå ansees for å være et etablert tilbud, men at endringer kan komme etter ny evaluering, basert på innsattpopulasjon og antall vedtak om telefonavlytting

Vedtak om utelukkelse for innsatte som flyttes fra fellesskapsavdeling til forsterket celle eller restriktiv avdeling

Vi ba om en bekreftelse på at ny rutine for hel- og delvis utelukkelse fra fellesskapet er iverksatt. Fengselet oppgir at rutinene ble iverksatt i desember 2024. Rutinen presiserer at dersom innsatte plasseres i avdeling A1 eller på forsterkede celler skal det være grunnlag for minimum en delvis utelukkelse, og det skal fattes vedtak.

Kroppsvistasjoner skal gjennomføres av betjenter av samme kjønn som den innsatte

Vi ba fengselet gi oss en tilbakemelding om hvordan fengselet sikrer at anbefalingen om at kroppsvistasjoner bør gjennomføres av ansatte med samme kjønn som den innsatte, følges opp i praksis. Fengselet oppgir at de har endret sin rutine på dette punktet, slik at hovedregelen er at mannlige ansatte som hovedregel gjennomfører kroppsvistasjoner. Rutinen er publisert i fengselets internkontrollsystem og ansatte er informert via sine ledere. Dersom en visitasjon ikke gjennomføres slik rutinen sier, skal det føres avvik i Kriminalomsorgens avvikssystem (KIKS).

Sikre system for forsvarlig medisinhandling

Fengselet informerte oss om at de skulle gjennomføre en analyse av avvik etter at låsbare medisinskap ble utplassert, for å se om tiltaket fungerer. Vi ba om å få oversendt fengselets analyse.

Fengselet oppgir at de ikke har hatt avvik knyttet til at medisinskap ikke har vært låst. Avvik skal registreres og følges opp av avdelingsleder. Fengselet understreker at de opplever at deres fokus på rutiner om medisinhandling har hatt en positiv effekt.

Rutiner for oppfølging i saker der et fengselsopphold fremstår som uforholdsmessig tyngende

Vi ba i forrige runde om en tilbakemelding om hvordan fengselet følger opp anbefalingen som gjelder situasjoner der fengselet opplever at et fengselsopphold er uforholdsmessig tyngende for en innsatt til tross for forsøk på tilrettelegging.

Sammen med helseavdelingen har fengselet etablert nye rutiner for samarbeid og samhandling om oppfølging av innsatte med omfattende helse- og omsorgsbehov. De har også lagt til et nytt punkt i sin rutine for samhandling med fengselshelsetjenesten som beskriver hvordan fengselet og helse skal samarbeide og hva som må dokumenteres i saker der det ikke er forsvarlig å ivareta innsatte i fengselet. De oppgir at det også er etablert en mal for bekymringsmeldinger.

Fengselet skriver også at de i saker hvor de har kommet fram til at det ikke er forsvarlig å ivareta innsatte i fengselet, benytter seg av de mulighetene som finnes innenfor straffegjennomføringslovens rammer (som for eksempel soningsavbrudd, løslatelse ved halv tid, permisjoner til behandling/helseoppfølging, overføring til annen enhet/lavere sikkerhetsnivå). Gjelder det innsatte i varetekt, skal det opprettes kontakt med påtaleansvarlig i den enkelte sak.

Ut over dette oppgir de at de som offentlig myndighet overholder sin varslings- og bistandsplikt for offentlig myndighet, jfr. psykiske helsevernloven § 3-6 (tidligere kalt tutorordningen). Fengselets juridiske avdeling jobber også med en ny rutine for begjæring av tvungen observasjon, for å sikre samhandlingen mellom fengselet og helsetjenestene. Fengselshelsetjenesten har bidratt positivt i de tilfellene de har sendt begjæring om tvungen undersøkelse, tvungen observasjon eller tvungent psykisk helsevern.

Avslutning av besøket

Sivilombudet avslutter med dette oppfølgingen av besøket. Et eventuelt nytt besøk kan bli gjennomført dersom Sivilombudet vurderer det som hensiktsmessig.

For sivilombudet

Helga Fastrup Ervik
avdelingssjef

Mette Jansen Wannerstedt
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent etter gjeldende interne rutiner og har derfor ikke håndskrevet underskrift.

Kopi til:

JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET

Postboks 8005 0030 OSLO

Dep.

KRIMINALOMSORGSDIREKTORATET

Postboks 694

4302 SANDNES

KRIMINALOMSORGEN REGION ØST AVD

Postboks 694

4302 SANDNES

ADMINISTRASJON